

A yw ystadau'r GLG yn addas i'r diben?

Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg

Medi 2026

Rydym wedi paratoi a chyhoeddi'r adroddiad hwn o dan adran 61(3)(b) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus Cymru 2004.

© Archwilydd Cyffredinol Cymru 2026

Rydym wedi paratoi a chyhoeddi'r adroddiad hwn o dan adran 61(3)(b) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus Cymru 2004.

© Archwilydd Cyffredinol Cymru 2026

Cewch aildddefnyddio'r cyhoeddiad hwn (heb gynnwys logos ac eithrio fel rhan annatod o'r ddogfen) am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng.

Os byddwch yn ei aildddefnyddio, rhaid i chi ei aildddefnyddio'n gywir a rhaid iddo beidio â bod mewn cyd-destun camarweiniol. Rhaid cydnabod y deunydd fel hawlfraint Archwilydd Cyffredinol Cymru, a rhaid i chi roi teitl y cyhoeddiad hwn. Lle rydym wedi nodi unrhyw ddeunydd hawlfraint trydydd parti, bydd angen i chi gael caniatâd gan ddeiliaid yr hawlfraint dan sylw cyn ei aildddefnyddio.

Os oes angen unrhyw help arnoch gyda'r ddogfen hon

Os hoffech gael rhagor o wybodaeth, neu os oes angen unrhyw un o'n cyhoeddiadau arnoch mewn fformat neu iaith arall:

- ffoniwch ni ar 029 2032 0500
- e-bostiwch ni yn post@archwilio.cymru

Gallwch gysylltu â ni yn Gymraeg neu yn Saesneg – byddwn yn ymateb gan ddefnyddio'r un iaith â chi.

Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg.

Mae Archwilio Cymru yn dilyn y safonau archwilio perfformiad rhyngwladol a gyhoeddwyd gan Sefydliad Rhyngwladol y Prif Sefydliadau Archwilio (INTOSAI).

Cynnwys

Cipolwg archwilio	4
Ffeithiau a ffigurau allweddol	6
Ein canfyddiadau	7
Argymhellion	30
Atodiadau	31
1 Ynglŷn â'n gwaith	32
2 Maint a lleoliad cynnal a chadw ôl-groniad y Bwrdd Iechyd	35
3 Termau allweddol yn yr adroddiad hwn	36

Ciplun archwiliad

Yr hyn yr oeddem yn edrych arno.

- 1 Edrychodd ein hadolygiad ar ba mor dda mae Bwrdd Iechyd Cwm Taf Morgannwg (y Bwrdd Iechyd) yn rheoli ei ystâd.

Pam mae hyn yn bwysig

- 2 Mae ystâd y GIG yng Nghymru yn darparu'r seilwaith hanfodol i ddarparu gwasanaethau gofal iechyd. Mae'n chwarae rôl allweddol wrth ddarparu gofal diogel, o ansawdd uchel a gwella profiad y claf. Fodd bynnag, mae ystâd y GIG yn amrywio'n fawr o ran oedran, cyflwr a lleoliad ledled Cymru. Mae ystâd wedi'i chynnal yn wael yn creu risgiau iechyd a diogelwch, gan gynnwys materion diogelwch tân a niwed posibl i gleifion. Gall ystâd sydd wedi dyddio hefyd effeithio ar berfformiad gwasanaeth, bod yn llai effeithlon o ran ynni, a bod yn rhwystr i ddarparu gofal iechyd modern.
- 3 Mae angen i'r GIG yng Nghymru foderneiddio ei ystâd, cyflawni gwelliannau amgylcheddol, gwella mynediad, ac addasu i ddiwallu anghenion gofal iechyd modern. Mae sawl strategaeth a chynllun GIG sy'n dibynnu ar welliannau ystadau. Mae'r rhain yn amrywio o flaenoriaethau strategol uniongyrchol sy'n ymwneud â seilwaith a buddsoddiad cyfalaf, i'r gofynion i leihau allyriadau carbon a gwella effeithlonrwydd ynni.
- 4 Tynnodd cynllun hirdymor 2018 Llywodraeth Cymru ar gyfer iechyd a gofal cymdeithasol – Cymru Iachach – sylw at bwysigrwydd ystâd y GIG fel galluogwr allweddol ar gyfer trawsnewid iechyd a gofal cymdeithasol. Gan gynnwys yr angen am gyfleusterau modern, cefnogi integreiddio digidol, a ffocws ar effeithlonrwydd ynni ac arferion sy'n gyfeillgar i'r amgylchedd. Mae hyn i gyd yn erbyn cefndir o bwysau ariannol sylweddol ar draws y GIG yng Nghymru.

Yr hyn rydyn ni wedi'i ddarganfod

- 5 Mae gan y Bwrdd Iechyd weledigaeth glir a chynllun tymor byr ar gyfer ei ystâd, ond mae gofynion ystadau tymor hwy yn parhau i fod yn ansicr wrth iddo ddatblygu ei Gynllun Gwasanaethau Clinigol Strategol. Mae ganddo atebolrwydd clir, goruchwyliaeth gref, a rheoli risg da. Ond mae lefelau risg uchel yn dangos pwysau parhaus ar yr ystâd.
- 6 Mae gan y Bwrdd Iechyd brosesau cryf i gynllunio a goruchwyllo cyllid cyfalaf, gyda llywodraethu clir a gwell rheolaeth o wariant. Fodd bynnag, mae amserlenni tynn a chyllid hwyr yn dal i greu risgiau. Mae'r ystâd yn fodern, yn effeithlon ac yn cael ei rheoli'n dda, gyda risg cynnal a chadw ôl-groniad isel. Ond mae angen cynllunio hirdymor cryfach unwaith y bydd y cynllun gwasanaethau clinigol strategol ar waith.
- 7 Mae'r Bwrdd Iechyd wedi sefydlu trefniadau ar gyfer rheoli risgiau sy'n gysylltiedig ag ystadau i gleifion a staff. Fodd bynnag, mae gwendidau yng nghyflawnder data digwyddiadau, ynghyd â bylchau mewn diogelwch tân a chydymffurfiaeth dŵr, yn cyfyngu ar effeithiolrwydd y trefniadau hyn.
- 8 Mae gwasanaethau ystadau yn parhau i wynebu pwysau sylweddol ar y gweithlu, gan gynnwys prinder staffio, anawsterau recriwtio, a lefelau uchel o absenoldeb. Er bod cynnydd wedi'i wneud mewn cynllunio, hyfforddiant a datblygu staff, mae angen gweithredu pellach i fynd i'r afael â'r bylchau capasiti a gallu sy'n weddill.

Yr hyn rydyn ni'n ei argymhell

- 9 Rydym wedi gwneud pedwar argymhelliad i'r Bwrdd Iechyd. Mae'r rhain yn canolbwyntio ar y canlynol:
 - gwell dealltwriaeth sut mae'r ystâd yn effeithio ar gleifion, staff a darparu gwasanaethau;
 - datblygu a gweithredu cynllun gwella diogelwch tân;
 - datblygu a gweithredu cynllun gwella diogelwch dŵr; a
 - chwblhau a gweithredu ei gynllun gweithlu ystadau.

Ffeithiau a ffigurau allweddol

148

Nifer yr adeiladau a reolir gan y Bwrdd Iechyd yn 2024-25.

**£56.3
miliwn**

Arian cyfalaf a ddefnyddiwyd i wella ystadau yn 2025-26 (ac eithrio cyllid diwedd blwyddyn a datblygiadau rhanbarthol).

**£75.9
miliwn**

Cost i glirio'r ôl-groniad wedi'i addasu i risg yn 2024-25, gostyngiad o 10.0% ers 2023-24. Mae ôl-groniad risg uchel yn cyfrif am £31.2 miliwn.

10.2%

Cyfradd swyddi gwag mewn ystadau ar ddiwedd mis Mawrth 2025, o'i gymharu â sefyllfa Cymru gyfan o 11.6%.

8.5%

Cyfradd absenoldeb oherwydd salwch ar ddiwedd mis Mawrth 2025, o'i gymharu â sefyllfa Cymru gyfan o 6.6%.

Ein canfyddiadau

Ymagwedd strategol at ystadau

Mae'r Bwrdd lechyd wedi sefydlu cyfeiriad clir ar gyfer ei ystâd, ond mae gofynion ystad tymor hwy yn parhau i fod yn ansicr hyd nes y bydd cynllunio clinigol strategol yn cael ei gynllunio

- 10 Mae'r Bwrdd lechyd wedi nodi gweledigaeth glir ar gyfer ei ystâd.
- 11 Nid oes gan y Bwrdd lechyd strategaeth ystadau ar wahân. Yn hytrach, mae'n cynnwys cynllunio ystadau yn ei gynlluniau corfforaethol ehangach, yn bennaf y Cynllun Tymor Canolig Integredig (IMTP).
- 12 Fe wnaethom adolygu'r rhannau o IMTP y Bwrdd lechyd sy'n ymwneud ag ystadau. Yn gadarnhaol, gwelsom fod y cynllun yn:
 - cynnwys ystadau cymunedol ac iechyd meddwl, yn ogystal â safleoedd ysbytai aciwt;
 - defnyddio data cyfredol;
 - adlewyrchu risgiau ystad allweddol, gan gynnwys diogelwch tân ac ôl-groniad seilwaith;
 - cynnwys cerrig milltir a thargedau clir ar gyfer y cyfnod o dair blynedd;
 - cyd-fynd â chynllun gweithlu'r Bwrdd lechyd;
 - cefnogi cyflawni blaenoriaethau cenedlaethol, gan gynnwys 'Cymru Iachach', a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015);
 - adlewyrchu ymrwymïadau'r Bwrdd lechyd i gynaliadwyedd amgylcheddol, effeithlonrwydd ynni, a bioamrywiaeth;
 - cael ei gefnogi gan gynllun ariannol blwyddyn wedi'i gostio'n llawn, gyda chynlluniau clir ar gyfer blyneddau dau a thri, yn dibynnu ar ddyraniadau ariannol yn y dyfodol; ac

- yn nodi cyfleoedd i weithio mewn partneriaeth ag eraill. Yn benodol, mae'n cynnwys Parc Iechyd Llantrisant a Chanolfan Iechyd a Lles Pen-y-bont ar Ogwr.

13 Fodd bynnag, nid yw'r cynllun yn:

- cwmpasu ystadau gofal sylfaenol o fewn cylch gwaith y Bwrdd Iechyd;
- cyd-fynd â strategaeth ddigidol y Bwrdd Iechyd;
- dangos sut mae'r ystâd yn cefnogi cyflawni'r fframweithiau clinigol cenedlaethol; nac
- yn adlewyrchu'n uniongyrchol ddyletswyddau'r Bwrdd Iechyd o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 neu'r ddyletswydd economaidd-gymdeithasol mewn perthynas ag ystadau.

14 Nid yw hefyd yn glir sut y bu'r Bwrdd Iechyd wedi ymgysylltu â staff, cleifion a phartneriaid wrth ddatblygu elfen ystâd ei IMTP.

15 Ar adeg ein gwaith, roedd y Bwrdd Iechyd yn datblygu ei Gynllun Gwasanaethau Clinigol Strategol. Ar ôl ei gwblhau, bydd y cynllun hwn yn galluogi'r Bwrdd Iechyd i nodi ei gynllun tymor hwy ar gyfer ei ystadau.

Trefniadau llywodraethu ar gyfer rheoli ystadau

Mae atebolrwydd clir, goruchwyliaeth gref, a rheoli risg da, ond mae lefelau risg uchel yn dangos pwysau parhaus ar yr ystâd

Llinellau atebolrwydd

- 16 Mae gan y Bwrdd lechyd linellau atebolrwydd clir am reoli ei ystâd.
- 17 Mae'r cyfrifoldeb gweithredol cyffredinol am ystadau yn eistedd gyda'r Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid. Mae'r Cyfarwyddwr Cynorthwyol Gwasanaethau Cyfalaf ac Ystadau yn arwain cyflenwi o ddydd i ddydd, gyda chefnogaeth Pennaeth Ystadau Gweithredol a Phennaeth Cyfalaf a Phennaeth Asedau, Llywodraethu a Gwasanaethau Technegol.

Goruchwyllo ystadau

- 18 Mae goruchwyliaeth glir o ystadau ar lefel Bwrdd a phwyllgor.
- 19 Mae'r Bwrdd yn derbyn gwybodaeth am ystadau trwy ystod o adroddiadau integredig yn hytrach nag un papur annibynnol. Mae'r Adroddiad Perfformiad Integredig yn cynnwys diweddariadau ar gynnal a chadw, cynnal a chadw ataliol wedi'i gynllunio, ac effaith materion ystadau ar ddarparu gwasanaethau a gwytnwch.
- 20 Mae'r Pwyllgor Cyflawni Gweithredol (ODC) yn goruchwyllo rheolaethau cyfalaf ac ystadau. Mae'n derbyn Adroddiad Perfformiad Ystadau ddwywaith y flwyddyn ac adroddiad Perfformiad Ystadau a Chyfleusterau blyneddol. Mae'r adroddiad diweddaraf, a gyflwynwyd ym mis Ebrill 2026, yn crynhoi ystadau a pherfformiad ynni ar gyfer 2024–25 a 2025–26. Roedd yn dangos tueddiadau blwyddyn ar ôl blwyddyn, yn cynnwys KPIs cenedlaethol, a chymharu perfformiad y Bwrdd lechyd ag eraill. Mae'r adroddiadau'n glir ac yn gynhwysfawr.
- 21 Mae'r ODC hefyd yn derbyn diweddariadau ar y rhaglen gyfalaf, gan gynnwys cynnal a chadw ôl-groniad a gwariant cysylltiedig.

- 22 Mae'r ODC a'r Bwrdd yn derbyn diweddariadau rheolaidd ar yr IMTP. Mae'r adroddiadau hyn yn dangos cynnydd dros y chwarter diwethaf yn erbyn camau gweithredu IMTP. Fodd bynnag, maent yn darparu gwybodaeth lefel uchel ar ystadau yn unig, sy'n cyfyngu ar graffu a sicrwydd bod camau gweithredu ystadau yn cael eu cyflawni'n effeithiol.
- 23 Mae'r Pwyllgor Datblygu Strategol (SDC) yn adolygu perfformiad ystadau a chynnydd ar y strategaeth datgarboneiddio. Ym mis Hydref 2025, roedd disgwyl iddo dderbyn diweddariad ar ddatblygu strategaeth ystadau, ond gohiriwyd hyn oherwydd gwaith ar y Cynllun Gwasanaethau Clinigol Strategol. Ni chafodd y diweddariad ei gynnwys ym mhapurau Chwefror 2026.
- 24 Ym mis Mai 2025, tynnodd sesiwn frifio'r Bwrdd sylw at risgiau ystad allweddol a'r pwysau presennol. Roedd yn ymdrin ag oedran a maint yr ystâd, cynnal a chadw ôl-gron, a risgiau gweithredol mawr a materion perfformiad. Roedd hefyd yn cynnwys cymariaethau GIG Cymru a manylion ôl-groniad ar lefel safle, gan roi cyd-destun defnyddiol. Helpodd y briffio aelodau i ddeall cymhlethdod yr ystâd a graddfa'r heriau'n well.

Rheoli gweithredol

- 25 Mae strwythur clir ar gyfer rheoli ystadau. Mae'r Cyfarwyddwr Cynorthwyol Cyfalaf ac Ystadau yn arwain y gwasanaeth, gyda chefnogaeth yr Uwch Dîm Rheoli. Mae hyn yn cynnwys Pennaeth Ystadau Gweithredol, Pennaeth Asedau, Llywodraethu a Systemau Technegol, a Phennaeth Gwasanaethau Cyfalaf, yn ogystal â'r Uwch Swyddog Cyfrifol ar gyfer ailddatblygu Ysbyty'r Tywysog Siarl. Mae arweinwyr eraill a rheolwyr ystadau lleol yn cefnogi'r tîm ystadau ehangach.
- 26 Mae gan y sefydliad fframwaith llywodraethu gyda rolau clir, llinellau adrodd, a llwybrau dwysáu.

- 27 Mae'r Bwrdd Llywodraethu Cyfalaf ac Ystadau yn cyfarfod bob chwarter ac yn darparu goruchwyliaeth weithredol. Mae'r Cyfarwyddwr Cynorthwyol Cyfalaf ac Ystadau yn cadeirio'r Bwrdd. Mae'n adolygu adroddiadau ar berfformiad ystadau, cynlluniau gweithredu, cydymffurfiaeth hyfforddiant, canfyddiadau archwilio, a diweddariadau polisi. Mae hefyd yn ystyried adroddiadau cynyddu a lefelau sicrwydd. Mae'r Cadeirydd yn cyfeirio materion allweddol i'r Arweinydd Gweithredol, sy'n dwysáu materion perthnasol i'r Grŵp Arweinyddiaeth Gweithredol.
- 28 Mae'r Grŵp Uwchgyfeirio Risg Cyfalaf ac Ystadau yn fforwm gweithredol sy'n adolygu ac yn cynyddu risgiau allweddol a nodwyd gan grwpiau llywodraethu Cyfalaf ac Ystadau. Mae'r Pennaeth Ystadau yn cadeirio'r Grŵp. Mae'n dwyn ynghyd faterion risg uchel, gan gynnwys camau diogelwch, pwysau'r gweithlu, pryderon darparu gwasanaethau, bylchau cydymffurfio statudol, risgiau cynnal a chadw ôl-gron, digwyddiadau niweidiol, argymhellion archwilio, a phryderon ochr staff. Mae'r Grŵp yn adrodd y risgiau hyn bob chwarter i'r Bwrdd Llywodraethu Cyfalaf ac Ystadau.
- 29 Mae'r Grŵp Uwchgyfeirio Risg Cyfalaf ac Ystadau yn goruchwyllo grwpiau cydymffurfio arbenigol. Mae'r rhain yn cwmpasu tân, dŵr, asbestos, awyru, nwyon meddygol, diogelwch trydanol, ac ynni. Mae llwybrau adrodd clir, ac mae'r grŵp yn cynnal fforymau rheolaidd i adolygu cydymffurfiaeth, risgiau, hyfforddiant, canfyddiadau archwilio, a chynnal a chadw statudol.

Rheoli risgiau ystad.

- 30 Mae gan y Bwrdd lechyd brosesau cryf ar gyfer rheoli risgiau ei ystadau.
- 31 Mae'r Bwrdd lechyd yn olrhain risgiau ystad trwy ei Fframwaith Sicrwydd Bwrdd (BAF), y Gofrestr Risg Sefydliadol (ORR), a chofrestrau risg gweithredol. Mae'r dull hwn yn darparu llinell olwg glir o reoli risg rheng flaen hyd at oruchwyliaeth lefel y Bwrdd.

- 32 Mae'r Bwrdd Iechyd wedi nodi cyflwr a chynaliadwyedd hirdymor ei ystâd fel risg strategol allweddol yn y BAF. Mae'r risg wedi'i ddiffinio'n glir ac yn cydfynd ag awydd risg gofalus y Bwrdd am ansawdd, diogelwch a chydymffurfiaeth. Mae'r ODC yn goruchwyllo'r risg hon ac yn rhoi sicrwydd i'r Bwrdd, gyda chefnogaeth goruchwyliaeth y Pwyllgor Gweithredol. Mae'r sgôr risg gyffredinol yn parhau i fod yn uchel ac nid yw wedi gostwng dros amser. Mae hyn er gwaethaf camau gweithredu, gydag arweinwyr a enwir ac amserlenni clir, sy'n adlewyrchu graddfa a chymhlethdod yr her.
- 33 Mae'r ORR yn nodi'r prif risgiau ystad. Mae'r rhain yn cynnwys cynnal a chadw ôl-gron, adeiladau sy'n heneiddio, capasiti gweithlu, a gwytnwch peiriannau ac offer allweddol. Mae'n dangos ymwybyddiaeth dda o risg, gyda manylion clir ar achosion, effeithiau a chamau lliniaru. Mae risgiau yn cael eu cofnodi'n glir, eu neilltuo i berchnogion, ac yn cael eu hadolygu'n rheolaidd trwy brosesau llywodraethu. Fodd bynnag, mae llawer o risgiau yn parhau i gael eu sgorio rhwng 12 ac 16, sy'n awgrymu cwrmpas cyfyngedig i'w lleihau o dan gyfyngiadau adnoddau cyfredol.
- 34 Mae'r Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiad yn goruchwyllo'r gofrestr risg sefydliadol ac yn monitro risgiau ystadau allweddol. Ym mis Mehefin 2026, roedd y rhain yn cynnwys sicrhau cyfleusterau diogel ar gyfer gofal iechyd meddwl cleifion mewnol a gwella rheolaeth drysau diogelwch ar draws safleoedd ysbytai.
- 35 Mae'r Bwrdd Iechyd hefyd yn cadw Cofrestr Risg Weithredol ystadau pwrpasol. Mae grwpiau gweithredol yn nodi ac yn cynyddu risgiau yn eu hardaloedd. Mae grwpiau pwnc-benodol yn nodi risgiau a materion sy'n dod i'r amlwg. Mae hyn yn rhoi golwg glir, fanwl ar risgiau ar draws yr ystâd. Mae'n helpu i flaenoriaethu gwaith a thargedu cyllid cyfalaf sydd ar gael. Mae materion asesu risg tân hefyd wedi'u cofnodi yn y gofrestr hon.

Defnyddio adnoddau ariannol i wella ystadau

Mae prosesau cryf yn cefnogi cynllunio a goruchwyllo cyllido cyfalaf, gyda llywodraethu clir a gwell rheolaeth gwariant. Fodd bynnag, mae amserlenni tynn a chyllid hwyr yn creu risgiau cyflawni

Proses blaenoriaethu cyllid

- 36 Mae gan y Bwrdd Iechyd ymagwedd gref at sut mae'n blaenoriaethu'r cronfeydd cyfalaf sydd ar gael i wella ei ystâd.
- 37 Yn 2025-26, roedd gan y Bwrdd Iechyd £11.8 miliwn o gyllid yn ôl disgresiwn a chronfeydd pwrpasol i fuddsoddi yn ei ystâd. Mae'r buddsoddiad hwn wedi cynyddu dros y tair blynedd ariannol ddiwethaf (**Arddangosyn 1**).

Arddangosyn 1: defnyddio cyllid yn ôl disgresiwn a chronfeydd penodol ar gyfer ystadau ar gyfer 2023-24, 2024-25, a 2025-26 (£miliwn)

Cronfa	2023-24	2024-25	2025-26
Dyraniad cyfalaf yn ôl disgresiwn	2.8	2.8	2.6
Cyllid y Bwrdd Cyngori ar Ystadau a Chyfleusterau (EFAB)	4.1	5.8	0.3
Cronfa Ystadau wedi'u Targedu (TEF) ¹	-	-	8.9
CYFANSWM	6.9	8.6	11.8

Ffynhonnell: Dadansoddiad Archwilio Cymru o ffurflenni monitro misol ariannol

¹ Cronfa gyfalaf Llywodraeth Cymru sy'n targedu risgiau ystadau â blaenoriaeth uchel yn y GIG, gan gynnwys diogelwch, cydymffurfiaeth a gwytnwch. Disodlodd gyllid y Bwrdd Cyngori ar Ystadau a Chyfleusterau (EFAB) yn 2025-26.

- 38 Yn 2025-26, derbyniodd y Bwrdd Iechyd hefyd £44.5 miliwn o gyllid cyfalaf Cymru gyfan ar gyfer ei ystâd, yn ogystal â'i ddyraniad TEF. Roedd y cyllid hwn yn cefnogi sawl cynllun mawr, gan gynnwys:
- £27 miliwn ar gyfer adnewyddu Ysbyty'r Tywysog Siarl; a
 - £10.3 miliwn ar gyfer to newydd yn Ysbyty Tywysoges Cymru.
- 39 At ei gilydd, mae'r Bwrdd Iechyd wedi derbyn £56.3 miliwn ar gyfer ei ystâd, mwy nag unrhyw gorff arall y GIG. Mae hyn yn is na'r £75.9 miliwn sydd ei angen i fynd i'r afael â'i ôl-groniad wedi'i addasu i risg, ac yn uwch na'r £41.4 miliwn sydd ei angen i gyrraedd cyflwr corfforol B a amcangyfrifwyd yn 2024-25.
- 40 Derbyniodd y Bwrdd Iechyd £19.3 miliwn arall i gefnogi cynlluniau rhanbarthol, gan gynnwys:
- £9.4 miliwn ar gyfer Canolfan Iechyd a Lles newydd Pen-y-bont ar Ogwr; a
 - £8.8 miliwn ar gyfer Parc Iechyd newydd Llantrisant.
- 41 Mae'r Grŵp Rheoli Cyfalaf Gweithredol (ECMG) yn darparu proses glir i nodi a graddio anghenion cyfalaf y Bwrdd Iechyd. Mae'n graddio cynlluniau yn seiliedig ar risg, deallusrwydd gweithredol, ac angen gwasanaeth. Mae'r grŵp yn cymeradwyo'r rhaglen gyfalaf yn ôl disgresiwn ar ddechrau pob blwyddyn ariannol, gan sicrhau ei bod yn cyd-fynd â blaenoriaethau sefydliadol. Mae hefyd yn cymeradwyo rhaglen wrth gefn, sy'n caniatáu i'r Bwrdd Iechyd ymateb i oedi yn y flwyddyn, llithriad a chyllid ychwanegol.
- 42 Mae gan yr ECMG aelodaeth glir ac mae'n cael ei gadeirio gan y Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid. Mae'n cyfarfod yn fisol i gynllunio, monitro a rheoli buddsoddiad cyfalaf, gan sicrhau bod cyllid yn cefnogi blaenoriaethau allweddol. Mae'r grŵp yn cymeradwyo cynlluniau cyfalaf, achosion busnes, a cheisiadau am gyllid yn y flwyddyn. Mae hefyd yn monitro cynnydd a gwariant, yn cymryd camau lle bo angen, yn goruchwyllo prosiectau mawr, ac yn sicrhau cydymffurfiaeth â gofynion ariannol a chynllunio.

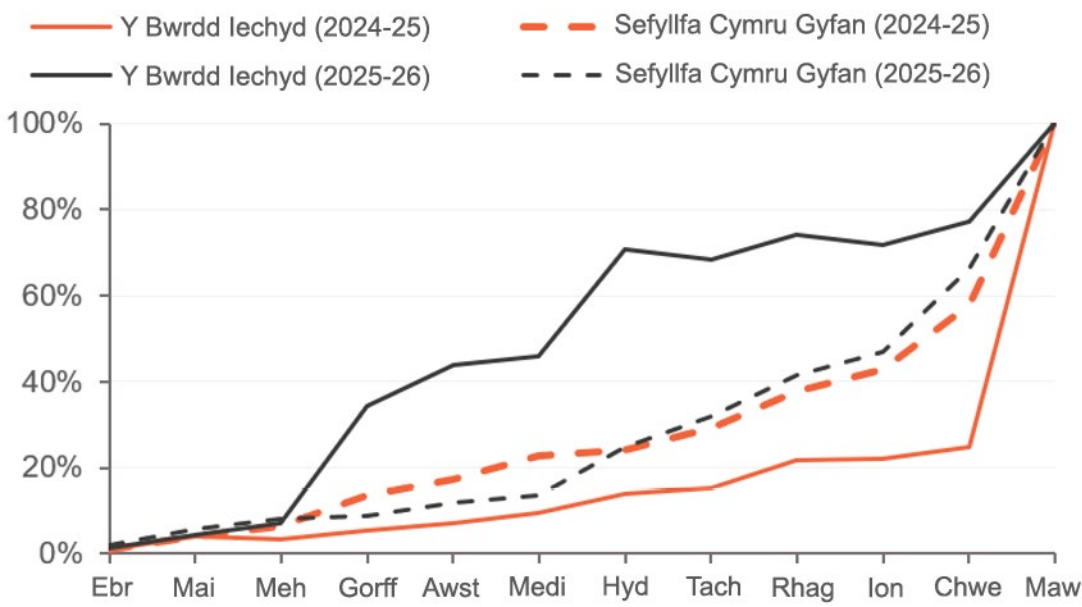
- 43 Mae'r ECMG yn derbyn rhestr o flaenoriaethau gan y Grŵp Cyfalaf Gweithredol (OCG), sy'n ystyried cyflwyniadau gan y grwpiau gofal clinigol. Mae'r OCG yn adolygu'r blaenoriaethau hyn ar draws grwpiau gofal ac yn eu croesgyfeirio â'r gofrestr risg sefydliadol i ddatblygu rhestr derfynol o flaenoriaethau i'w cymeradwyo. Yna mae'r ECMG yn adolygu ac yn cymeradwyo'r cynlluniau arfaethedig.
- 44 Mae'r tîm ystadau yn defnyddio meini prawf sy'n seiliedig ar risg i asesu blaenoriaethau cynnal ôl-groniad ac yn cynghori ar gydymffurfiaeth statudol a dyraniadau cyllid. Mae hyn yn cefnogi gwneud penderfyniadau clir, gwybodus. Mae'r tîm hefyd yn cadw ôl-groniad byw a chofrestr risg weithredol, a elwir yn gynllun tair blynedd.
- 45 Gall materion ymarferol effeithio ar gyflawni, gan gynnwys tarfu gweithredol, cysylltiadau rhwng cynlluniau, a dilyniannu rhaglenni. Er mwyn rheoli hyn, mae'r Bwrdd Iechyd yn cadw rhestr wrth gefn o gynlluniau, gan ganiatáu i adnoddau gael eu hailddyrannu pan fydd amserlenni'n newid neu pan fydd cyllid ar gael. Mae'r Grŵp Cyfalaf Gweithredol yn goruchwyllo'r rhestr hon.

Monitro a rheoli gwariant cyfalaf

- 46 Mae gan y Bwrdd Iechyd ymagwedd gref at fonitro a rheoli sut mae'n gwario arian cyfalaf.
- 47 Mae'r ECMG yn darparu goruchwyliaeth strategol o'r rhaglen gyfalaf. Mae'n monitro cynnydd, yn rheoli risgiau, ac yn cefnogi cyflawni. Mae'r grŵp yn cyfarfod yn fisol ac yn cael ei gadeirio gan y Cyfarwyddwr Cyllid. Mae hyn yn sicrhau llywodraethu ariannol cryf ac atebolrwydd clir am benderfyniadau cyfalaf.
- 48 Mae'r ECMG yn derbyn diweddariadau rheolaidd ar y rhaglen gyfalaf. Mae'r adroddiadau hyn yn dangos cynnydd, cyllid sy'n weddill, ac eitemau i'w cymeradwyo neu eu nodi. Mae hyn yn helpu i sicrhau gwneud penderfyniadau clir a thryloyw.
- 49 Mae'r Grŵp Monitro Cyfalaf (CMG) yn darparu goruchwyliaeth weithredol. Mae aelodaeth yn briodol, gyda chynrychiolwyr o gyfalaf, cyllid a chaffael. Mae'r grŵp yn olrhain cyflawni ac yn monitro cynnydd yn ystod y flwyddyn yn erbyn cynlluniau ariannol. Mae'n cynyddu materion gyda pherfformiad a gwariant i'r ECMG. Mae hyn yn rhoi sicrwydd ychwanegol dros reolaeth a chyflawni.

- 50 Mae grwpiau eraill hefyd yn cefnogi goruchwyllo cyflenwi cyfalaf. Mae'r Tîm Uwch Reoli Ystadau (SMT) yn adolygu adroddiadau rhaglen. Mae'r Grŵp Monitro Prosiect (PMG) yn goruchwyllo cynlluniau unigol. Mae'r grwpiau hyn yn cwrdd yn rheolaidd ac yn adrodd i'r ECMG. Mae hyn yn creu dull haenog o sicrwydd.
- 51 Fe wnaethom adolygu gwariant yn erbyn dyraniad dewisol y Bwrdd Iechyd ar gyfer ystadau ar gyfer 2024–25 a 2025–26. Gwariodd y Bwrdd Iechyd fwy na'i gyllideb ystadau yn ôl disgresiwn yn 2025-26 ond arhosodd o fewn ei derfyn cyfalaf cyffredinol am y ddwy flynedd. Yn 2024-25, digwyddodd y rhan fwyaf o wariant tua diwedd y flwyddyn ariannol. Roedd hyn wedi gwella yn 2025-26, gyda gwariant wedi'i wasgaru'n fwy cyfartal ar draws y flwyddyn (**Arddangosyn 2**).

Arddangosyn 2: cyfanswm gwariant ystadau yn ôl disgresiwn rhedeg misol, o'i gymharu â sefyllfa Cymru gyfan, ar gyfer 2024-25 a 2025-26 (canran o gyfanswm y gwariant)

Ffynhonnell: Dadansoddiad Archwilio Cymru o ffurflenni monitro misol ariannol

- 52 Yn 2025-26, derbyniodd y Bwrdd Iechyd £2.6 miliwn ychwanegol o gyllid diwedd blwyddyn gan Lywodraeth Cymru, y gellid ei ddefnyddio ar gyfer ystadau. Er y gallai wario'r arian hwn yn effeithiol, creodd y dyraniad hwyr batrwm gwariant anwastad. Roedd hefyd yn cyfyngu ar sut y gellid defnyddio'r arian, gan fod yn rhaid cyflawni prosiectau yn gyflym o fewn yr un flwyddyn ariannol.
- 53 Er mwyn rheoli llithriad disgwylidig diwedd y flwyddyn, mae'r ECMG yn fwriadol yn gorymrwymo'r rhaglen gyfalaf flynyddol. Yna mae'n rheoli unrhyw lithriad yn ystod y flwyddyn i gyflawni Terfyn Adnoddau Cyfalaf (CRL) cytbwys ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r dull hwn yn helpu i leihau risg ar draws ystadau, offer a rhaglenni digidol.
- 54 Mae adroddiadau clir ar fuddsoddiad cyfalaf y tu hwnt i'r swyddogaeth ystadau trwy'r Pwyllgor Datblygu Strategol. Mae diweddariadau rheolaidd ar raglenni allweddol, a gwaith rhanbarthol, yn darparu gwelededd da o gynnydd a buddsoddiad.
- 55 Mae'r Bwrdd Iechyd yn dangos gwaith rhanbarthol cryf mewn ystadau a chyfalaf. Mae hyn yn cynnwys cymeradwyo cynlluniau mawr fel datblygu Canolfan Iechyd a Lles Pen-y-bont ar Ogwr a rhaglenni Cyd-bwyllgor Rhanbarthol.

Sicrhau ystâd effeithlon a chynhyrchiol

Mae ystâd y Bwrdd Iechyd yn gyffredinol mewn cyflwr da gyda chynnal a chadw ôl-groniad cymharol isel, er bod rhai safleoedd hŷn yn parhau i gyflwyno heriau cynnal a chadw

Cyflwr yr ystâd

- 56 Mae ystâd y Bwrdd Iechyd yn fwy newydd, mae ganddo gynnal a chadw ôl-groniad is, ac mae mewn cyflwr corfforol gwell o'i gymharu ag eraill.

- 57 O'i gymharu â sefyllfa Cymru gyfan, mae gan y Bwrdd Iechyd gyfran isel o'i adeiladau a adeiladwyd cyn 1948. O'r rhain, mae pedwar yn darparu gwasanaethau iechyd meddwl. Cyfran ei adeiladau a adeiladwyd cyn 1995 yw'r isaf yng Nghymru.
- 58 Mae'r gost i gael gwared ar ôl-groniad risg uchel fesul metr sgwâr (m²) yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol ac mae wedi gostwng ers 2023-24. Y Bwrdd Iechyd sydd â'r ail gyfran uchaf o'i adeiladau sy'n bodloni'r safon cyflwr ffisegol gofynnol. Mae'r gost i gyflawni cyflwr corfforol B hefyd yn llawer is na'r cyfartaledd cenedlaethol a'r isaf o'r holl fyrddau iechyd (**Arddangosyn 3**).

Arddangosyn 3: oedran a chyflwr yr ystâd, o'i gymharu â sefyllfa Cymru gyfan, 2024-25

Mesur	Y Bwrdd lechyd	Safle Cymru Gyfan ²
% o'r ystâd a adeiladwyd cyn 1948	10.1	13.5
% o'r ystâd a adeiladwyd cyn 1995	46.2	63.9
Cost i gael gwared ar ôl-groniad risg uchel fesul m2 o arwynebedd llawr a feddiannir (£)	108.91	164.60
Cost i gael gwared ar ôl-groniad risg uchel a risg sylweddol fesul m2 o arwynebedd llawr a feddiannir (£)	261.95	458.43
% o'r ystâd sy'n bodloni safon cyflwr ffisegol B	92	83
Cost i gyrraedd cyflwr ffisegol B fesul m2 arwynebedd llawr (£)	144.11	538.54

Ffynhonnell: System Rheoli Perfformiad Ystadau a Chyfleusterau

59 Ar draws safleoedd y Bwrdd lechyd, y gost i gael gwared ar ôl-groniad risg uchel yw'r uchaf yn Ysbyty Tywysoges Cymru, sef £398.53 y m² o arwynebedd llawr meddiannu. Ysbyty Maesteg sydd â'r gost uchaf i gyrraedd cyflwr corfforol B, sef £2,033.14 y m2 o arwynebedd llawr a feddiannwyd. Ar draws prif safleoedd yr ysbyty, Ysbyty Tywysoges Cymru unwaith eto sydd â'r gost uchaf i gyrraedd cyflwr corfforol B, sef £432.18 fesul m2 o arwynebedd llawr wedi'i feddiannu.

² Mae hefyd yn cynnwys Ymddiriedolaeth GIG lechyd Cyhoeddus Cymru, Addysg a Gwella lechyd Cymru, a Phartneriaeth Gwasanaethau a Rennir GIG Cymru a oedd y tu allan i gwmpas yr archwiliad.

- 60 Ym mis Tachwedd 2024, cymeradwyodd Llywodraeth Cymru £27.9 miliwn o gyllid i ddisodli'r to a mynd i'r afael â nifer o faterion risg cynnal a chadw ôl-groniad eraill. Cwblhaodd y Bwrdd lechyd y gwaith hwn ym mis Awst 2025.
- 61 Mae'r gwaith hwn yn dileu risg diogelwch uniongyrchol ac yn mynd i'r afael â'r Hysbysiad Gorfodi Tân byw ar gyfer theatrau a oedd wedi bod yn ei le ers sawl blwyddyn. Mae hefyd yn lleihau ôl-groniad cynnal a chadw ar y safle gan gynnwys gwelliannau mewn meysydd fel awyru, nwyon meddygol a goleuadau. Fodd bynnag, mae problemau ôl-groniad yn parhau ar y safle hwnnw ac ar draws yr ystâd ehangach oherwydd adeiladau sy'n heneiddio a chyllid cyfyngedig.
- 62 Nid yw'r Bwrdd lechyd wedi comisiynu arolwg cyflwr ystadau allanol yn ystod y tair blynedd diwethaf. O'r 46 safle, derbyniodd saith arolwg rhannol chwe agwedd yn 2019. Cynhaliwyd arolygon ôl-groniad gofal sylfaenol yn 2021. Yn hytrach, mae'r Bwrdd lechyd yn dibynnu ar arolygon cyflwr mewnol ac ôl-groniad cynnal a chadw i asesu gweddill yr ystâd.
- 63 Diweddarodd y Bwrdd lechyd ei wybodaeth arolwg fewnol a chwblhau arolygon ar draws pob eiddo yn 2025 a 2026. Er bod cyfyngiadau o fewn cronfa ddata EFPMS yn golygu na ellid cofnodi'r dyddiadau adolygu arolwg diweddaraf ar gyfer 2024-25 bob amser yn gywir.
- 64 Mae timau ystadau yn diweddarau'r wybodaeth hon yn rheolaidd ac yn monitro risgiau a chostau trwy gydol y flwyddyn. Mae'r trefniadau hyn yn darparu gwybodaeth gyfredol i reolwyr am gyflwr a risgiau ystadau. Fodd bynnag, gall arolygon allanol ddarparu lefel ychwanegol o her a gallant nodi diffygion, problemau cyflwr neu risgiau sy'n dod i'r amlwg nad ydynt wedi'u dal o'r blaen trwy drefniadau monitro mewnol.
- 65 Mae'r Bwrdd lechyd yn adrodd nad oes unrhyw un o'i safleoedd yn cynnwys adeiladau gyda Concrit Awyredig Wedi'i Atgyfnerthu (RAAC).
- 66 Nid yw'r Bwrdd lechyd wedi darparu cyllideb wedi'i chynllunio wedi'i rhannu rhwng cynnal a chadw ataliol wedi'i gynllunio (PPM) a chynnal a chadw adweithiol. Dim ond data ar wariant gwirioneddol a ddarparodd. Mae hyn yn cyfyngu ar dryloywder. Mae'r data sydd ar gael yn dangos bod gwariant yn uwch ar gynnal a chadw wedi'i gynllunio nag ar waith adweithiol. Mae hyn yn awgrymu dull mwy rhagweithiol o reoli ystadau, sy'n gadarnhaol.

Gwybodaeth reoli gadarn

- 67 Mae'r Bwrdd Iechyd yn gwneud defnydd da o wybodaeth rheoli i reoli ei ystâd.
- 68 Mae'r Bwrdd Iechyd yn defnyddio system CAFM (Computer Aided Facilities Management) i reoli gwasanaethau ystadau. Mae'r system yn creu gorchmynion gwaith statudol ac yn graddio tasgau cydymffurfio yn ôl blaenoriaeth. Bodloni gofynion statudol yw prif sbardun perfformiad. Mae ffocws cryf ar gadw cofnodion cywir a chwblhau'r holl waith angenrheidiol ar amser.
- 69 Mae'r system CAFM wedi gwella prosesau effeithlonrwydd a chynnal a chadw ers iddi gael ei chyflwyno ddwy flynedd yn ôl. Mae'n caniatáu i staff aseinio, olrhain a chwblhau swyddi mewn amser real gan ddefnyddio dyfeisiau symudol. Mae'r system yn cefnogi atgyweiriadau ymatebol a gwell diagnosis nam. Mae hyn yn helpu i wella perfformiad cynnal a chadw ac yn lleihau amser segur.
- 70 Mae'r tîm ystadau yn cynnal cofrestr asedau gyfredol o fewn ei system CAFM ac yn gwella ansawdd cofnodion asedau. Dros y 12 mis diwethaf, mae'r tîm wedi cynyddu lefel y manylion a gofnodwyd ar gyfer asedau cyfaint uchel. Mae'n symud o gofnodion lefel bloc i gofnodion asedau unigol. Er enghraifft, mae'r tîm bellach yn cofnodi drysau tân unigol ar wahân.
- 71 Mae hyn yn caniatáu iddo olrhain hanes cynnal a chadw a gwybodaeth cydymffurfio ar gyfer pob drws. Nid yw'r gwaith hwn yn mynd i'r afael â bwllch cydymffurfio oherwydd bod rheolaethau presennol yn gweithredu'n effeithiol. Fodd bynnag, bydd yn gwella ansawdd a hygyrchedd gwybodaeth asedau, gan ddarparu mwy o welededd a sicrwydd.
- 72 Mae perfformiad yn cael ei adolygu'n rheolaidd. Mae gwiriadau misol yn olrhain cynnydd yn erbyn gofynion statudol. Mae'r Bwrdd Llywodraethu Cyfalaf ac Ystadau yn derbyn adroddiad cerdyn sgorio cytbwys, ac mae materion allweddol yn cael eu trafod mewn cyfarfodydd rheoli.

Gwneud y mwyaf o gynhyrchiant ac effeithlonrwydd

- 73 Mae'r Bwrdd Iechyd yn perfformio'n dda o ran cynhyrchiant ac effeithlonrwydd gweithredol o'i gymharu â sefyllfa Cymru gyfan.

74 Mae'r Bwrdd Iechyd yn perfformio'n dda o ran addasrwydd swyddogaethol a defnyddio gofod o'i gymharu â safle Cymru gyfan. Mae perfformiad yn y meysydd hyn wedi bod yn gyson uchel dros y ddwy flynedd ddiwethaf (Arddangosyn 4).

Arddangosyn 4: perfformiad cynhyrchiant ac effeithlonrwydd yr ystâd, o'i gymharu â sefyllfa Cymru gyfan, 2024-25

Mesur	Y Bwrdd Iechyd	Safle Cymru Gyfan ³
% o'r ystâd sy'n addas yn swyddogaethol	98	84
% y defnydd o le	98	92
perfformiad ynni (kW)	400	367

Ffynhonnell: System Rheoli Perfformiad Ystadau a Chyfleusterau

- 75 Mae defnydd ynni uchaf y Bwrdd Iechyd fesul m² yn adlewyrchu cynnwys gwasanaethau golchi dillad yn ei ffurflen EFPMS. Nid yw byrddau iechyd eraill yn cynnwys y defnydd o ynni golchi dillad yn eu ffigurau a adroddwyd. Mae'r gwasanaeth golchi dillad yn cael ei weithredu gan NWSSP, gyda chostau ynni'n cael eu hail-godi i'r Bwrdd Iechyd. Ac eithrio'r defnydd o ynni golchi dillad, byddai'r Bwrdd Iechyd yn adrodd ffigur perfformiad ynni o 361 kw, sy'n is na'r cyfartaledd yng Nghymru gyfan.
- 76 Ar draws safleoedd y Bwrdd Iechyd, mae gan Ganolfan Tonteg y lefel uchaf o le nad yw'n addas yn swyddogaethol, sef 36%. Ar draws prif safleoedd ysbytai, nid yw 10% o Ysbyty Tywysoges Cymru yn addas yn swyddogaethol. Ysbyty Maesteg sydd â'r lefel uchaf o ofod wedi'i dangyfdefnyddio, sef 13%.

³ Mae hefyd yn cynnwys Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru, Addysg a Gwellu Iechyd Cymru, a Phartneriaeth Gwasanaethau a Rennir GIG Cymru a oedd y tu allan i gwmpas yr archwiliad.

- 77 Nid oes gan y Bwrdd Iechyd strategaeth gwaredu ystadau ar wahân. Fodd bynnag, mae wedi gwerthu tri safle ers 2022, gan gynhyrchu £790,000 mewn derbyniadau cyfalaf.
- 78 Mewn rhai achosion, ni all byrddau iechyd werthu neu ailddefnyddio safleoedd yn hawdd oherwydd cyfyngiadau cyfreithiol. Nid yw hyn yn broblem i'r Bwrdd Iechyd, gan nad yw'r cyfyngiadau hyn yn effeithio ar unrhyw un o'i eiddo.
- 79 Mae'r Bwrdd Iechyd wedi buddsoddi mewn technoleg i foderneiddio ei ystâd a lleihau allyriadau carbon. Mae wedi gweithio gydag awdurdodau lleol i ddatblygu prosiectau ynni adnewyddadwy, gan gynnwys cynlluniau solar sy'n cyflenwi pŵer i'w ysbytai. Er enghraifft, gall cynllun solar yn Ysbyty Brenhinol Morgannwg fodloni 10-13% o'r galw blyneddol am drydan yr ysbyty a hyd at 100% ar adegau brig.
- 80 Ym mis Ebrill 2026, dangosodd yr Adroddiad Perfformiad Ystadau a gyflwynwyd i ODC fod y defnydd o ynni yn 2024-25 o fewn y targed ac wedi gwella yn gyffredinol. Nododd y Bwrdd Iechyd, er bod perfformiad yn gwella, mae'n rhaid iddo wella'n gyflymach i gyrraedd targed ynni Llywodraeth Cymru erbyn 2030⁴.
- 81 Mae'r Bwrdd Iechyd wedi nodi sawl prosiect i ddechrau o fis Ebrill 2026. Mae'r rhain yn cynnwys paneli solar, gwresogi carbon isel, uwchraddio goleuadau LED (deud allyrru golau), gwell defnydd o Systemau Rheoli Adeiladau, a storio batris. Gyda'i gilydd, disgwylir i'r mesurau hyn leihau allyriadau carbon 13%.
- 82 O'i gymharu â sefyllfa Cymru gyfan, mae gan y Bwrdd Iechyd gyfran is o le gyda goleuadau LED (38.0% o'i gymharu â 45.4%).

⁴ Targed Llywodraeth Cymru i'r sector cyhoeddus gyrraedd allyriadau sero net erbyn 2030 (lleihau allyriadau a gwrthbwysu unrhyw allyriadau sy'n weddill).

Cefnogi ansawdd gofal

Mae systemau i reoli risgiau ystadau i gleifion a staff ar waith, ond mae bylchau mewn data digwyddiadau a chydymffurfiaeth â thân a dŵr yn gwanhau'r rhain

Lleihau niwed i gleifion a staff

- 83 Gellid gwella prosesau'r Bwrdd lechyd ar gyfer rheoli a lleihau risgiau diogelwch sy'n gysylltiedig ag ystadau i staff a chleifion.
- 84 Mae'r Bwrdd lechyd yn defnyddio system adrodd digwyddiadau DATIX i gofnodi digwyddiadau. Fodd bynnag, mae cyfyngiadau gyda'r system bresennol yn ei gwneud hi'n anodd i'r Bwrdd lechyd nodi digwyddiadau sy'n gysylltiedig ag ystadau a'u gwahaniaethu oddi wrth ddigwyddiadau clinigol neu weithredol.
- 85 Nid oes gan y Bwrdd lechyd broses ffurfiol ar gyfer casglu a dadansoddi adborth staff a chleifion yn systematig sy'n ymwneud â diogelwch, cyflwr neu addasrwydd yr ystâd. Fodd bynnag, mae staff yn adrodd materion ystadau o ddydd i ddydd trwy'r system desg gymorth.
- 86 Mae llawer o geisiadau yn ymwneud â phryderon ansawdd. Mae'r tîm ystadau yn adolygu pob cais ac yn gwahanu materion diogelwch a gwelliannau llai brys. Mae rheolwyr yn blaenoriaethu diogelwch cleifion yn gyntaf, yna profiad cleifion unwaith y bydd risgiau ac ôl-groniad yn cael eu datrys. Mae cleifion yn gallu codi unrhyw bryderon ynghylch ystadau trwy dîm pryderon y Bwrdd lechyd.
- 87 Nid yw'r Bwrdd lechyd yn adrodd adborth gan staff na chleifion ar gyflwr ei ystâd yn rheolaidd. Er bod y tîm ystadau yn cofnodi materion drwy'r system desg gymorth, nid yw'r data yn cael ei ddadansoddi'n gyson nac yn cael ei adrodd i'r Bwrdd na'i bwyllgorau. Mae hyn yn cyfyngu ar oruchwyliaeth ac yn lleihau sicrwydd bod tueddiadau ym mhrofiad y defnyddiwr yn cael eu nodi a'u datrys.

Sicrhau cydymffurfiaeth

- 88 Mae gan y Bwrdd Iechyd brosesau rhesymol ar waith i sicrhau bod ei ystâd yn bodloni gofynion cyfreithiol.
- 89 O'i gymharu â sefyllfa Cymru gyfan, mae'r Bwrdd Iechyd yn perfformio'n well o ran cydymffurfio ag iechyd a diogelwch a diogelwch tân. Mae perfformiad yn y ddau faes wedi gwella dros y ddwy flynedd ddiwethaf (**Arddangosyn 5**).

Arddangosyn 5: arwynebedd llawr wedi'i feddiannu sy'n bodloni gofynion statudol a diogelwch, o'i gymharu â sefyllfa Cymru gyfan, 2024-25 (canran)

Mesur	Y Bwrdd Iechyd	Safle Cymru Gyfan ⁵
% o'r arwynebedd llawr a feddiannir sy'n bodloni gofynion iechyd a diogelwch statudol	93	87
% o'r arwynebedd llawr a feddiannir sy'n bodloni gofynion diogelwch tân statudol	98	84

Ffynhonnell: System Rheoli Perfformiad Ystadau a Chyfleusterau

- 90 Ar draws safleoedd y Bwrdd Iechyd, Pinewood House, uned adsefydlu iechyd meddwl cymunedol, sydd â'r lefel isaf o arwynebedd llawr meddiannu sy'n bodloni cydymffurfiaeth statudol ar iechyd a diogelwch ar 39%. Ysbyty Brenhinol Morgannwg sydd â'r ail isaf ar 79%.
- 91 Mae'r Bwrdd Iechyd yn adrodd bod 98% o'r arwynebedd llawr wedi'i feddiannu yn bodloni safonau diogelwch tân statudol a bod 93% o'r asesiadau risg tân gofynnol wedi'u cwblhau.

⁵ Mae hefyd yn cynnwys Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru, Addysg a Gwella Iechyd Cymru, a Phartneriaeth Gwasanaethau a Rennir GIG Cymru a oedd y tu allan i gwmpas yr archwiliad.

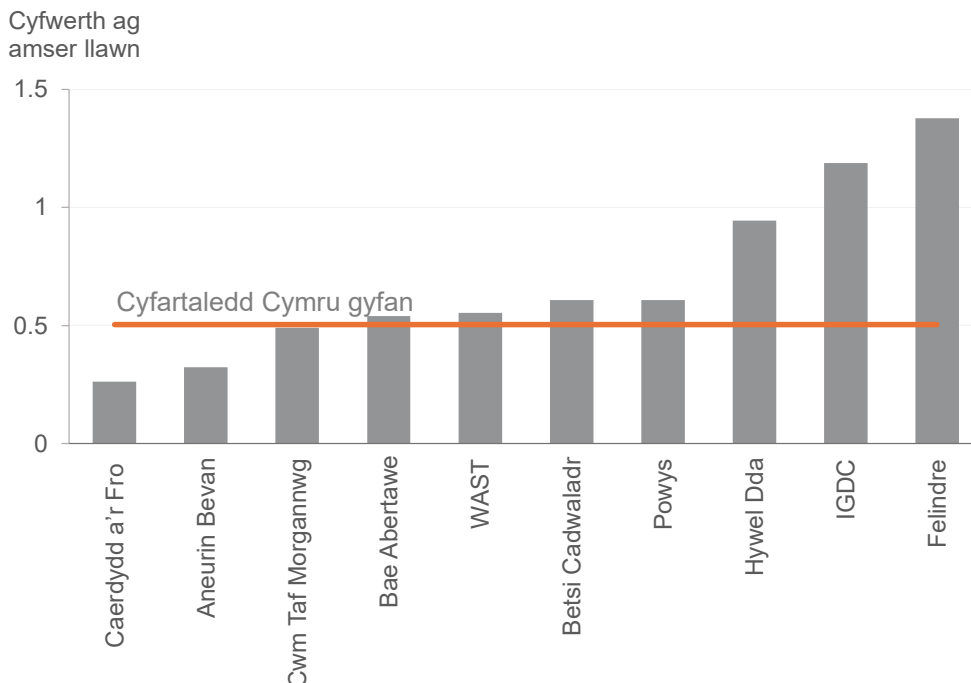
- 92 Mae gan y Bwrdd Iechyd Gynllun Strategol Tân tair blynedd 24-27 y cytunwyd arno, sy'n nodi'n glir y camau sydd eu hangen. Fodd bynnag, nid yw'n glir a yw'r cynnydd ar hyn yn cael ei fonitro'n rheolaidd ac nad yw rhai cerrig milltir cyflawni wedi'u cyflawni.
- 93 Yn 2024–25, roedd 3,190 o gamau gweithredu pendant o asesiadau risg tân. Ni chadarnhaodd y Bwrdd Iechyd yn ei ffurflen casglu data faint sy'n ymwneud â'r ystâd neu faint sydd wedi'u cwblhau. Mae'n adrodd nad oes ganddo allu ac adnoddau i reoli nifer y camau gweithredu.
- 94 Mae'r Bwrdd Iechyd yn dal i fod yn destun hysbysiad gorfodi tân a gyhoeddwyd gan Wasanaeth Tân ac Achub De Cymru yn 2010. Mae'n mynd i'r afael â hyn drwy raglen ailddatblygu Ysbyty'r Tywysog Siarl. Bydd yr hysbysiad yn parhau i fod yn ei le nes bod y gwaith wedi'i gwblhau, a ddisgwylir erbyn gwanwyn 2028. Mae'r Bwrdd Iechyd hefyd wedi derbyn saith hysbysiad anffurfiol gan y Gwasanaeth Tân ers 2025.
- 95 Mae gan y Bwrdd Iechyd bolisi diogelwch dŵr ac mae'n cynnal asesiadau risg rheolaidd. Canfu adolygiad ym mis Ionawr 2026 407 o gamau gweithredu heb eu datrys. Roedd y rhain yn cynnwys 13 o faterion risg uchel, 88 risg canolig a 217 o faterion risg isel. Mae'r Bwrdd Iechyd wedi ariannu gwaith i fynd i'r afael â'r risgiau uchaf. Fodd bynnag, mae nifer y camau gweithredu sy'n weddill yn dangos pwysau parhaus ar y gallu i ddelio â risgiau yn gyflym.
- 96 Ar adeg ein hadolygiad, nid oedd y Bwrdd Iechyd wedi derbyn unrhyw hysbysiadau gorfodi gan yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch (HSE). Nid yw ychwaith wedi wynebu unrhyw erlyniadau neu ddirwyon HSE yn ystod y tair blynedd diwethaf. Mae hyn yn rhoi sicrwydd ei fod wedi bod yn bodloni gofynion iechyd a diogelwch cyffredinol yn ystod y cyfnod hwn.
- 97 Mae'r Bwrdd Iechyd yn olrhain ac yn adrodd cydymffurfiaeth statudol bob mis yn ei Fwrdd Llywodraethu Cyfalaf ac Ystadau. Mae'n derbyn adroddiadau gan Beirianwyr Awdurdodi sydd hefyd yn mynychu cyfarfodydd grŵp diogelwch unigol i ddarparu goruchwyliaeth arbenigol o systemau ystadau sy'n hanfodol i ddiogelwch.

Rheoli gweithlu'r ystâd

Mae'r gweithlu ystadau yn wynebu prinder staff, heriau recriwtio, ac absenoldeb uchel. Mae cynllunio, hyfforddiant a datblygu yn gwella, ond mae bylchau yn parhau

98 Mae gan y Bwrdd lechyd dîm ystadau o faint cyfartalog. Ar ddiwedd mis Mawrth 2025, roedd ganddo 0.49 o staff cyfwerth ag amser llawn mewn swydd fesul 1,000 m2 o arwynebedd llawr a feddiannwyd, o'i gymharu â'r safle Cymru gyfan o 0.49 cyfwerth ag amser llawn (**Arddangosyn 6**).

Arddangosyn 6: maint y swyddogaeth ystadau fesul 1,000 m2 o arwynebedd llawr a feddiannwyd, yn ôl corff y GIG ar 31 Mawrth 2025 (cyfwerth ag amser llawn).

Ffynhonnell: Dadansoddiad Archwilio Cymru o ddata'r GIG

- 99 Mae'r Bwrdd Iechyd yn adrodd lefel gyfartalog o swyddi gwag yn ei dîm ystadau sy'n cynnwys ffactor swyddi gwag o 5% i reoli'r swydd. Ar ddiwedd mis Mawrth 2025, roedd y gyfradd swyddi gwag yn 10.2% (16 swydd gyfwerth ag amser llawn). Roedd hyn yn is na'r gyfradd Cymru gyfan o 11.6%. Erbyn mis Medi 2025, roedd swyddi gwag wedi codi i 17 swydd gyfwerth ag amser llawn. Ar adeg ein hadolygiad, roedd y Bwrdd Iechyd yn gallu bwrw ymlaen â gweithgarwch recriwtio. Fodd bynnag, dywedodd ei bod yn anodd recriwtio staff ystadau medrus, yn bennaf oherwydd nad yw'n gallu cyfateb i gyflog y sector preifat.
- 100 Roedd Llywodraeth Cymru yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff y GIG roi'r gorau i ddefnyddio staff asiantaeth mewn ystadau erbyn 30 Medi 2025. Cyflawnodd y Bwrdd Iechyd y targed hwn.
- 101 Mae'r Bwrdd Iechyd yn defnyddio contractwyr allanol i ddarparu rhai elfennau o wasanaethau ystad. Mae'r rhan fwyaf o'r gwariant yn wariant cyfalaf ar brosiectau adeiladu. Mae hyn yn cynnwys taliadau i gontractwyr adeiladu a chynghorwyr proffesiynol, fel penseiri, peirianwyr, rheolwyr prosiectau, a chynghorwyr costau. Mae gwariant refeniw yn bennaf ar gyfer contractau cynnal a chadw a gwasanaethu, gan gynnwys larymau tân, boeleri a lifftiau. Mae rhai contractau'n cwmpasu mwy nag un safle a gallant gynnwys mân waith hefyd. Cyfanswm y gwariant ar y gwasanaethau hyn oedd £83 miliwn yn 2025-26.
- 102 Ar ddiwedd mis Mawrth 2025, nododd y Bwrdd Iechyd hefyd gyfradd absenoldeb salwch uchel o 8.5% yn ei dîm ystadau. Dyma'r drydedd gyfradd uchaf yng Nghymru. Fodd bynnag, mae'r Bwrdd Iechyd wedi adrodd cyfraddau absenoldeb salwch is yn fwy diweddar. Ym mis Mawrth 2026 roedd yn 5.2%.
- 103 Ar ddiwedd mis Mawrth 2025, roedd 22.8% o staff ystadau'r Bwrdd Iechyd dros 60 oed. Roedd hyn yn is na chyfartaledd Cymru gyfan o 25.4%. Bryd hynny, nid oedd yn defnyddio prentisiaethau i adeiladu capasiti yn y dyfodol.
- 104 Mae'r Bwrdd Iechyd wedi datblygu Cynllun Gweithlu Ystadau drafft. Mae'r cynllun yn cefnogi cynllunio'r gweithlu ac yn cyd-fynd â blaenoriaethau sefydliadol a'r Cynllun Tymor Canolig Integredig (IMTP). Mae'n cwmpasu anghenion tymor byr, canolig a hirdymor. Mae'n seiliedig ar ddata'r gweithlu ac yn nodi camau i fynd i'r afael â phwysau presennol. Fodd bynnag, nid oedd y cynllun wedi'i gymeradwyo ar adeg ein gwaith.

- 105 Mae'r Cyfarwyddwr Cynorthwyol Ystadau yn hyrwyddo cynllunio olyniaeth o fewn y tîm ystadau. Mae'r Bwrdd Iechyd yn cymryd ymagwedd rhagweithiol at ddatblygu staff iau. Mae'n eu helpu i adeiladu'r sgiliau a'r profiad sydd eu hangen arnynt ar gyfer rolau rheoli. Mae hyn yn cynnwys mynediad at raglenni arweinyddiaeth a hyfforddiant wedi'i dargedu.
- 106 Nid yw'r Bwrdd Iechyd wedi ceisio cyfleoedd i weithio gyda sefydliadau eraill i fynd i'r afael â heriau'r gweithlu presennol a'r dyfodol.
- 107 Mae'r Bwrdd Iechyd yn monitro cydymffurfiaeth hyfforddiant ar gyfer ei staff ystadau, ac mae perfformiad yn uwch na'r targed. Cydymffurfiaeth â hyfforddiant statudol a gorfodol oedd 88.5% ym mis Ebrill 2026, i fyny o 81% ym mis Ionawr 2026. Roedd hyn yn fwy na'r targed o 85%.
- 108 Cyflawnodd cwblhau adolygiadau datblygu perfformiad y targed ar 85%. Ym mis Mai 2025 a Mai 2026, cyrhaeddodd 93%.
- 109 Mae'r tîm ystadau wedi nodi'n glir ei anghenion hyfforddi ac yn olrhain cwblhau'n agos. Mae rhai bylchau yn parhau, gan gynnwys diogelwch ysgol a chymorth cyntaf. Fodd bynnag, mae'r ddau wedi'u cynnwys yng nghynllun hyfforddi eleni.
- 110 Mae'r Bwrdd Iechyd hefyd yn gwella sgiliau digidol yn y tîm ystadau. Mae staff yn derbyn hyfforddiant i gefnogi'r defnydd o systemau digidol ar gyfer rheoli ystadau.

Argymhellion

111 Rydym wedi gwneud pedwar argymhelliad oherwydd ein gwaith.

A1 Dylai'r Bwrdd lechyd gasglu a defnyddio gwybodaeth yn well am sut mae cyflwr ystâd yn effeithio ar ddiogelwch cleifion, profiad staff a darparu gwasanaethau. Dylid nodi a chofnodi'n glir digwyddiadau sy'n uniongyrchol gysylltiedig â'r ystâd (**paragraffau 83-87**).

A2 Dylai'r Bwrdd lechyd sicrhau monitro ac adrodd rheolaidd o'r Cynllun Strategol Tân, gan gynnwys cynnydd yn erbyn cerrig milltir allweddol a risgiau tân, er mwyn sicrhau bod camau gweithredu wedi'u cynllunio yn cael eu cyflawni (**paragraff 92**).

A3 Dylai'r Bwrdd lechyd ddatblygu a gweithredu cynllun gwella diogelwch dŵr clir. Dylai'r cynllun fynd i'r afael â risgiau diogelwch dŵr rhagorol a chael ei gefnogi gan fonitro ac adrodd gwell i ddangos cynnydd a risgiau yn glir (**paragraff 95**).

A4 Dylai'r Bwrdd lechyd gwblhau a gweithredu ei gynllun gweithlu ystadau. Dylai'r cynllun gynnwys camau gweithredu i fynd i'r afael â swyddi gwag, risgiau olyniaeth, ac anghenion gweithlu hirdymor (**paragraff 103**).

Atodiadau

1 Ynglŷn â'n gwaith

Cwmpas yr archwiliad

Gwnaethom edrych ar y meysydd canlynol, o ran ystadau, yn ystod y cyfnod rhwng mis Ionawr a mis Mai 2026:

- cynllunio strategol;
- trefniadau llywodraethu;
- defnyddio adnoddau ariannol;
- cynhyrchiant ac effeithlonrwydd yr ystad;
- goblygiadau ar ansawdd a diogelwch; a
- rheoli'r gweithlu.

Ni wnaethom edrych ar y canlynol:

- prosiectau mawr yn ymwneud ag ystadau a ariennir (neu a allai gael eu hariannu) drwy Raglen Gyfalaf Iechyd Cymru Gyfan;
- rheoli gweithredol ystadau, gan gynnwys rheoli ystadau a ddelir ar brydles;
- gwasanaethau 'rheoli cyfleusterau meddal' fel gwasanaethau glanhau neu ddiogelwch, sydd hefyd yn allweddol i gefnogi ystad addas i'r diben;
- ystadau gofal sylfaenol.

Cwestiynau'r archwiliad a'r meini prawf archwilio

Cwestiynau

Atebodd ein harchwiliad y cwestiynau canlynol:

- A yw corff y GIG yn meddu ar ddull cynllunio clir ar gyfer ei ystad yn y tymor canolig i'r tymor hir?
- A oes gan gorff y GIG drefniadau llywodraethu effeithiol ar gyfer rheoli ystadau?

- A yw corff y GIG yn defnyddio ei adnoddau ariannol sydd ar gael ar gyfer ystadau yn briodol?
- A oes gan gorff y GIG ystad effeithlon a chynhyrchiol?
- A yw ystad y GIG yn cefnogi ansawdd gofal a phrofiad cleifion a staff?
- A oes gan gorff y GIG drefniadau effeithiol ar gyfer rheoli ei weithlu ystadau?

Meini prawf

Gwnaethom asesu dull y Bwrdd lechyd yn erbyn meini prawf archwilio a luniwyd yn seiliedig ar y canlynol:

- Fframweithiau cynllunio GIG Cymru, a dogfennau cynllunio perthnasol eraill GIG Cymru, gan gynnwys Cynllun Cyflawni Strategol Datgarboneiddio GIG Cymru 2021-30;
- Deddfwriaeth, gan gynnwys Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015), a Deddf Cydraddoldeb 2010 a Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus (PSED);
- Canllawiau perthnasol gan Bartneriaeth Cydwasanaethau GIG Cymru;
- Gwaith archwilio blaenorol ar reoli ystadau'r GIG.

Dulliau

Adolygwyd amrywiaeth o ddogfennau, gan gynnwys:

- Papurau a chofnodion y bwrdd a'r pwyllgorau.
- Dogfennau llywodraethu allweddol, gan gynnwys cylch gorchwyl y Pwyllgor Perfformiad a Chyllid a'r Tasglu Cyfalaf ac Ystadau.
- Prif strategaethau a chynlluniau, gan gynnwys y Strategaeth Ystadau, y Cynllun Blynnyddol a'r Cynllun Cyfalaf.
- Dogfennau allweddol rheoli risg, gan gynnwys y cofrestrau risg strategol a gweithredol.
- Cofnodion ac agendâu perthnasol pwyllgorau gweithredol, gan gynnwys y Bwrdd Cyfalaf ac Ystadau.

Gwnaethom gyfnewid â'r rhanddeiliaid allweddol canlynol:

- Aelod Annibynnol Ystadau
- Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid a Pherfformiad
- Cyfarwyddwr Dros Dro Cynllunio Cyfalaf ac Ystadau
- Cyfarwyddwr Cynorthwyol Cyllid (Strategaeth a Chynllunio)

Ar adeg ein hadolygiad, nid oedd y Cyfarwyddwr Cynorthwyol Ystadau) ar gael.

Gwnaethom gynnal ddau grŵp ffocws gyda'r canlynol:

- Rheolwr Cymorth Cyfalaf, Dirprwy Gyfalaf; Rheolwr Busnes a Chymorth Gweithredol;
- Arweinydd Diogelwch Tân, Pennaeth Cynnal a Chadw Ystadau ac Arweinydd Iechyd a Diogelwch.

Adolygwyd gennym ddata cenedlaethol sydd ar gael o'r System Rheoli Perfformiad Ystadau a Chyfleusterau (EFPMS), ffurflenni monitro ariannol misol a gyflwynwyd i Lywodraeth Cymru, a data lleol a ddarparwyd i ni gan y Bwrdd Iechyd. Nid ydym wedi archwilio'r data o'r ffynonellau hyn.

2 Maint a lleoliad cynnal a chadw ôl-groniad y Bwrdd lechyd

Mae'r map isod yn dangos maint a lleoliad ôl-groniad wedi'i addasu i risg y Bwrdd lechyd yn 2024-25. Mae'n eithrio safleoedd sydd ag ôl-groniad o £1 miliwn neu lai.

Arddangosyn 7: maint a lleoliad ôl-groniad y Bwrdd lechyd wedi'i addasu i risg, 2024-25 (£ miliwn)

Ffynhonnell: System Rheoli Ystadau a Chyfleusterau (EFPMS)

3 Termau allweddol yn yr adroddiad hwn

Tymor	Disgrifiad
Cod ystad 2018 Cymru	Yn rhoi cyngor manwl ar sut i reoli tir ac adeiladau a ddefnyddir ar gyfer gwasanaethau gofal iechyd.
Peirianwyr Awdurdodi	Darparu arweiniad annibynnol, proffesiynol a thechnegol ar draws ystod o ddisgyblaethau peirianeg gofal iechyd i sicrhau cydymffurfiaeth â memoranda technegol perthnasol y GIG a gofynion diogelwch statudol
Cynnal a chadw ôl-groniad	Mesur o'r buddsoddiad sydd ei angen i adfer adeilad i safon benodol, yn seiliedig ar risg a aseswyd.
Systemau Rheoli Adeiladu (BMS)	System sy'n monitro ac yn rheoli gwasanaethau allweddol adeilad (e.e. HVAC, goleuadau, ynni) i sicrhau gweithrediad diogel ac effeithlon.
Rheoli Cyfleusterau â Chymorth Cyfrifiadur (CAFM)	System a ddefnyddir i reoli gwaith ystadau a chyfleusterau, gan gynnwys cofnodion asedau, cynnal a chadw wedi'i gynllunio ac adweithiol, gwiriadau cydymffurfio, ac adrodd.
DATIX	System electronig a ddefnyddir ledled GIG Cymru i gofnodi, rheoli a dadansoddi digwyddiadau, pryderon, cwynion a risgiau diogelwch cleifion.
Cyfalaf dewisol	Arian y gall sefydliad ei ddyrannu yn ôl ei ddisgresiwn ei hun.

Tymor	Disgrifiad
Bwrdd Cyngori Ystadau a Chyfleusterau (EFAB)	Rhaglen ariannu cyfalaf Llywodraeth Cymru a gefnogodd welliannau ystadau wedi'u targedu ledled GIG Cymru, gan gynnwys seilwaith, datgarboneiddio a diogelwch tân. Fe'i disodlwyd gan y Gronfa Ystadau wedi'u Targedu (TEF) yn 2025-26.
System Rheoli Perfformiad Ystadau a Chyfleusterau (EFPMS)	System Cymru gyfan a ddefnyddir i gasglu ac adrodd data ar ystadau a chyfleusterau'r GIG. Mae'n cefnogi monitro, meincnodi a gwella perfformiad, ac yn llywio cynllunio a gwneud penderfyniadau.
Addas yn swyddogaethol	Canran yr arwynebedd llawr a ddefnyddir sy'n bodloni safon Cyflwr B <u>Cod ystadau Cymru 2018</u> .
Ôl-groniad risg uchel	Materion sydd angen gweithredu ar frys i atal methiant difrifol, tarfu mawr ar wasanaethau, neu risgiau diogelwch a allai achosi niwed neu gamau cyfreithiol.
Arwynebedd llawr wedi'i feddiannu	Cyfanswm arwynebedd llawr adeiladau a ddefnyddir i ddarparu gwasanaethau'r GIG, gan gynnwys mannau sy'n eiddo iddynt, wedi'u prydlesu neu a ddefnyddir o dan gytundebau.
Cyflwr corfforol B	Wedi'i ddiffinio yng <u>Nghod Ystâd Cymru 2018</u> fel un cadarn, yn weithredol ddiogel, ac yn dangos dim ond mân ddirywiad.
Cyd-bwyllgor Rhanbarthol	Corff statudol sy'n dod â byrddau iechyd ac awdurdodau lleol at ei gilydd i gynllunio a darparu gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol integredig ar lefel ranbarthol.
Ôl-groniad wedi'i addasu yn ôl risg	Y gost amcangyfrifedig i ddatrys problemau cynnal a chadw, wedi'i bwysoli gan ba mor ddifrifol yw'r risg i ddiogelwch, gwasanaethau, neu gydymffurfiaeth.

Tymor	Disgrifiad
Ôl-groniad risg sylweddol	Atgyweiriadau neu amnewidiadau sydd angen gweithredu ar frys i osgoi pryderon cydymffurfio neu risgiau i ddarparu gofal iechyd diogel.
Arolwg Chwe Agwedd	Arfarniad ystadau'r GIG sy'n asesu cyflwr adeilad, addasrwydd, defnydd gofod, ansawdd, diogelwch, a pherfformiad amgylcheddol i gefnogi cynllunio ystadau.
Defnyddio gofod	Canran yr arwynebedd llawr sydd wedi'i feddiannu sy'n wag neu'n cael ei danddefnyddio fel y'i diffinnir yng Nghôd Ystad Cymru 2018 .
Cynllun Gwasanaethau Clinigol Strategol (SCSP)	Cynllun strategol sy'n nodi sut y bydd gwasanaethau aciwt yn cael eu darparu ar draws y Bwrdd Iechyd. Mae'n diffinio modelau gwasanaeth, lleoliadau a chapasiti yn y dyfodol. Mae hefyd yn llywio'r gweithlu, digidol a chynllunio ystadau.
Cronfa Ystadau wedi'u Targedu (TEF)	Cronfa gyfalaf Llywodraeth Cymru sy'n targedu risgiau ystadau â blaenoriaeth uchel yn y GIG, gan gynnwys diogelwch, cydymffurfiaeth a gwytnwch. Mae'n darparu £80 miliwn (2025–27), gyda chyrff y GIG yn cyfrannu 30%.

4 Ymateb y Rheolwyr

Argymhelliad	Sylwebaeth ar gamau gweithredu arfaethedig	Dyddiad cwblhau	Swyddog cyfrifol
A1 Dylai'r Bwrdd lechyd gasglu a defnyddio gwybodaeth yn well am sut mae cyflwr yr ystâd yn effeithio ar ddiogelwch cleifion, profiad staff a darparu gwasanaethau. Dylid nodi a chofnodi digwyddiadau sy'n uniongyrchol gysylltiedig â'r ystâd yn glir (paragraffau 83-87).	Adrodd am Ddigwyddiadau Mae'r Bwrdd lechyd yn defnyddio'r System Rheoli Digwyddiadau Unwaith i Gymru (Datix) ar gyfer pob adrodd digwyddiadau, gan gynnwys ar gyfer digwyddiadau sy'n gysylltiedig ag ystadau. Mae CTMUHB yn gweithredu Fframwaith Rheoli Digwyddiadau sydd wedi'i ddatblygu i ddarparu canllaw strwythuredig cynhwysfawr ar adrodd a rheoli digwyddiadau Mae'r ddogfen yn amlinellu'r broses sydd i'w dilyn i: • Gwneud y mwyaf o'r dysgu o ddigwyddiadau. • Sicrhau bod pob digwyddiad yn cael ei ymchwilio'n briodol. • Nodi unrhyw gamau gweithredu i atal ail-ddigwyddiadau. • Sicrhau monitro cadarn o adrodd digwyddiadau, ymchwilio a chamau gweithredu perthnasol. Mae digwyddiadau sy'n gysylltiedig ag ystadau a gofnodwyd ar Datix yn cael eu hadrodd i'r Rheolwr Ystadau Gweithredol Safle perthnasol ar gyfer ymchwiliad a chamau priodol. Pan fo angen	Mecanwaith dogfennu ar gyfer rhannu gwybodaeth am ddigwyddiadau sy'n gysylltiedig ag ystadau a datblygu adroddiad cryno – 31 Hydref 2026.	Pennaeth Ystadau Gweithredol

Argymhelliad	Sylwebaeth ar gamau gweithredu arfaethedig	Dyddiad cwblhau	Swyddog cyfrifol
	uwchgyfeirio, cyfeiriir digwyddiadau at Bennaeth Cynorthwyol Ystadau Gweithredol a/neu'r Pennaeth Asedau, Llywodraethu a Gwasanaethau Technegol. Adroddir yn yr un modd ar unrhyw ymchwiliadau digwyddiadau sy'n nodi themâu ystadau. Bydd adroddiad cryno yn cael ei gynhyrchu yn fisol, a bydd y canfyddiadau'n cael eu cyflwyno i'r Uwch Dîm Rheoli Ystadau a Chyfalaf i'w goruchwyllo a'u monitro. Fel y nodwyd yn yr adroddiad (paragraff 84), nid yw'r system rheoli digwyddiadau Unwaith i Gymru wedi'i ffurfweddu i alluogi i ddigwyddiadau sy'n gysylltiedig ag ystadau gael eu nodi'n benodol. Bydd CTMUHB yn codi'r mater hwn gyda'r Tîm Rheoli Digwyddiadau Unwaith i Gymru yn NWSSP ac yn gofyn am archwilio i weld a ellir datblygu a gweithredu'r ymarferoldeb hwn. Profiad Mae'r Bwrdd Iechyd yn gweithredu o fewn canllawiau Profiad pobl Llywodraeth Cymru. Bydd y tîm ystadau yn cysylltu â'r tîm HB perthnasol i sefydlu llinell ffurfiol o adrodd ar gyfer unrhyw adborth sy'n gysylltiedig ag ystadau	Sefydlu a dogfennu llinell adrodd ffurfiol o Brofiad Pobl ac Arolygon Staff – 31 Rhagfyr 2026	Pennaeth Ystadau Gweithredol

Argymhelliad	Sylwebaeth ar gamau gweithredu arfaethedig	Dyddiad cwblhau	Swyddog cyfrifol
a dderbynnir drwy Arolwg Profiad Pobl, a thrwy'r arolwg staff blynyddol.			
A2	Dylai'r Bwrdd lechyd sicrhau monitro ac adrodd rheolaidd ar y Cynllun Strategol Tân, gan gynnwys cynnydd yn erbyn cerrig milltir allweddol a risgiau tân, er mwyn sicrhau bod camau gweithredu wedi'u cynllunio yn cael eu cyflawni (paragraff 92).	Cyflwynir y Cynllun Strategol 3 Blynedd Diogelwch Tân (2025-2027) yng nghyfarfodydd chwarterol yr Is-grŵp lechyd, Diogelwch a Tân. Bydd adroddiad blynyddol yn cael ei gwblhau i gyd-fynd â'r cynllun ac adroddiad ar gynnydd yn erbyn cerrig milltir allweddol yn y cynllun	31st Rhagfyr 2026 Cyfarwyddwr Cynorthwyol lechyd, Diogelwch a Tân
A3	Dylai'r Bwrdd lechyd ddatblygu a gweithredu cynllun gwella diogelwch dŵr clir. Dylai'r cynllun fynd i'r afael â risgiau diogelwch dŵr pendant a chael ei gefnogi gan well monitro ac adrodd i ddangos cynnydd a risgiau yn glir (paragraff 95).	Mae Cynlluniau Gweithredu Gwella Diogelwch Dŵr wedi'u datblygu a'u hadolygu gan y Personau Cyfrifol Diogelwch Dŵr dynodedig. Bydd cynnydd yn cael ei fonitro a bydd diweddariadau yn cael eu hadrodd bob chwarter i'r Grŵp Diogelwch Dŵr, lle bydd y risgiau uchel yn cael eu hadolygu a'u cynyddu lle bo angen. Bydd y cynlluniau yn darparu mecanwaith cyson ar gyfer olrhain camau chwarae, monitro cynnydd a rheoli risgiau diogelwch dŵr ar draws y Bwrdd lechyd.	Cynllun Gweithredu a ddatblygwyd - Medi 2026 Monitro ac adrodd i'w dystiolaeth drwy Grŵp Diogelwch Dŵr chwarterol – Mawrth 2027 Pennaeth Ystadau Gweithredol

Argymhelliad	Sylwebaeth ar gamau gweithredu arfaethedig	Dyddiad cwblhau	Swyddog cyfrifol
A4 Dylai'r Bwrdd lechyd gwblhau a gweithredu ei gynllun gweithlu ystadau. Dylai'r cynllun gynnwys camau gweithredu i fynd i'r afael â swyddi gwag, risgiau olyniaeth, ac anghenion gweithlu hirdymor (paragraff 103).	Ar hyn o bryd mae'r Adrannau Ystadau a Chyfalaf yn datblygu Cynllun Gweithlu i sicrhau bod y gweithlu yn cael adnoddau priodol i fodloni gofynion gwasanaeth. Mae gwaith ar y gweill i asesu capasiti'r gweithlu, monitro swyddi gwag, a chryfhau cynllunio olyniaeth trwy hyrwyddo cyfleoedd datblygu gyrfa a dilyniant mewnol. Bydd cydweithrediad agos â Gwasanaethau Pobl yn parhau trwy gydol datblygiad y cynllun i adolygu cynnydd a nodi anghenion y gweithlu sy'n dod i'r amlwg. Bydd y canfyddiadau, y canlyniadau a'r data gweithlu a gasglwyd drwy'r gwaith hwn yn cael eu hymgorffori yn y Cynllun Gweithlu, gan helpu i sicrhau bod gofynion uniongyrchol a hirdymor yr Adrannau'n cael eu hystyried yn effeithiol. Bydd cynnydd yn erbyn y Cynllun Gweithlu yn cael ei fonitro a'i adolygu'n rheolaidd trwy gyfarfodydd misol yr Uwch Dîm Rheoli.	Cwblhau Cynllun y Gweithlu – Chwefror 2027	Pennaeth Ystadau Gweithredol

Amdanom ni

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru yn annibynnol ar Lywodraeth Cymru a'r Senedd. Rôl yr Archwilydd Cyffredinol yw archwilio ac adrodd ar gyfrifon Llywodraeth Cymru, y GIG yng Nghymru a chyrff cyhoeddus cysylltiedig eraill, ynghyd â rhai cynghorau a chyrff llywodraeth leol eraill. Mae'r Archwilydd Cyffredinol hefyd yn adrodd ar ddefnydd y sefydliadau hyn o adnoddau ac yn awgrymu ffyrdd y gallant wella.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn cyflawni eu gwaith gyda chymorth staff ac adnoddau eraill o Swyddfa Archwilio Cymru, sef corff a sefydlwyd i gefnogi, cynghori a monitro gwaith yr Archwilydd Cyffredinol.

Archwilio Cymru yw'r term ymbarél a ddefnyddir i ddisgrifio Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n endidau cyfreithiol ar wahân gyda'u swyddogaethau cyfreithiol eu hunain a nodir uchod. Nid yw Archwilio Cymru ei hun yn endid cyfreithiol.

Archwilio Cymru

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau
ffôn yn Gymraeg a Saesneg.

We welcome correspondence and
telephone calls in Welsh and English.